

درخت بکارید تربیت درو کنید

والدین هوشیار و آگاه، پدر و مادرهایی هستند که با خودشان می‌اندیشند چگونه می‌توان از هر فرصتی برای تربیت بچه‌ها استفاده کرد.

فاطمه محمدصالحی: والدین هوشیار و آگاه، پدر و مادرهایی هستند که با خودشان می‌اندیشند چگونه می‌توان از هر فرصتی برای تربیت بچه‌ها استفاده کرد.

تربیت مقوله‌ای زمان‌بندی شده و محدود نیست. تربیت پیوسته و آهسته است که می‌تواند اثرگذاری مطلوب داشته باشد. درخت، درختکاری و طبیعت، از ابزارهایی است که والدین می‌توانند از آنها به نفع تربیت بچه‌ها بهره بگیرند. ما به شما می‌گوییم که چگونه می‌توانید با کاشتن یک نهال ساده، باب تربیتی جدیدی را برای فرزند خود باز کنید.

بچه‌ها را نگهبان طبیعت تربیت کنید

طبیعت، برای زندگی سالم امروز و آینده بچه‌ها لازم است و این حق آنهاست که طبیعت سبز برای آنها هم باقی بماند. اگر قرار باشد طبیعت برای بچه‌ها محفوظ بماند، بچه‌ها باید نگهبانی و مراقبت از آن را هم یاد بگیرند. اگر بچه‌ها فایده طبیعت برای زندگی را بدانند و آن را همانطور که حق بزرگ‌ترهاست، حق خودشان بدانند، می‌توانند از طبیعت مراقبت کنند. برای آنکه کودکان نگهبان طبیعت شود از این راه‌ها کمک بگیرید:

* برای بچه‌ها از کمک طبیعت به تأمین غذا و سالم‌سازی هوا و چوب مفید که وسایل خانه و کتاب را از آن می‌سازند و لذت بردن از زیبایی‌های طبیعت بگویید.

* درخت‌ها و گیاهان هم مثل ما جان دارند. برای آنکه مفهوم زنده بودن درختان را به کودکان منتقل کنید، وقتی با کودکان از کنار درختان عبور می‌کنید به آنها سلام کنید، برای درخت کنار خانه‌تان اسم بگذارید، از کلمه‌هایی مثل بیا به درخت با آب دادن غذا بدهیم و... استفاده کنید و حتی می‌توانید تخیل آنها را فعال کنید و بعد از آب دادن به درخت‌ها به کودک بگویید که «درخت با تکان دادن برگ‌هایش دارد از تو تشکر می‌کند».

* درخت‌ها و طبیعت، مورد علاقه و سفارش اسلام هستند. اسلام ثواب زیاد و مدام‌العمری برای درخت کاشتن تا روزی که آن درخت وجود دارد به باغبانش وعده می‌دهد. با این حساب می‌توانید قرار انجام یک ثواب بزرگ را به بچه‌ها وعده دهید و در روز مقرر برایشان بگویید که این ثواب درختکاری است. اگر بچه‌ها درخت کاشتن به آنها خسته نباشید بگویید و آنها را متوجه رضایت خدا از آنها بکنید.

بچه‌هایی با هوش معنوی

چطور به کمک طبیعت بچه‌های بهتری تربیت کنیم؟

همانطور که خدا برای تربیت ما در کتاب قرآن از انواع مثال‌های ساده، موضوعات روزمره، سفارش به گردش در طبیعت و... استفاده کرده است ما هم می‌توانیم با الهام گرفتن از این شیوه، تربیت جذاب‌تر و ماندگارتری داشته باشیم. طبیعت و به‌ویژه درخت‌ها می‌توانند با کمی خوش‌ذوقی برای آموزش مفاهیم دشوار معنوی به کودکان و عینی کردن ارزش‌های اخلاقی ابزار خوبی باشند.

به کمک دوستی بچه‌ها با درختان حتی می‌توان هوش معنوی آنها را بالاتر برد. هوش معنوی یکی از انواع هوش‌های تازه کشف شده و جدید دنیاست که شامل باورها و ارزش‌های هر آدمی است. افرادی که هوش معنوی بالایی دارند قدرت بیشتری برای مقابله با سختی‌ها دارند. این افراد تسلط بیشتری بر خود و هیجانات خود دارند و از انعطاف‌پذیری بالایی برخوردارند. از ویژگی اخلاقی این افراد، می‌توان رفتارهای اخلاقی و جامعه‌پسند، آرامش‌درونی، هدفمند بودن، امید به آینده و حس سپاسگزاری از دیگران را نام برد.

این پیشنهادها به شما کمک می‌کند هوش معنوی بچه‌ها را بالاتر ببرید:

* داستان معروفی در دنیا وجود دارد به اسم درخت بخشنده که از کارتون و قصه آن به راحتی می‌توانید استفاده کنید. این داستان درباره دوستی یک کودک با درخت است و کمک‌هایی که درخت در سال‌های مختلف و هر بار به شکلی به کودک می‌دهد و می‌تواند پیشنهاد خوبی برای آموزش مفهوم خیرخواهی باشد.

بچه‌ها می‌توانند شبیه درخت‌ها، خیرخواه شوند و سعی کنند به افراد اطرافشان مثل پدر و مادر، خواهر و برادرها و... کمک کنند و حتی برای بقیه دعا کنند.

* بچه‌ها از مرگ و فرصت زندگی کردن تصویری ندارند، بنابراین سخت می‌شود با آنها درباره اینکه قدر عمر و زندگی را بدانند، حرف زد. اما به کمک درختان خشک شده می‌توانید مرگ را بدون آنکه نیازی به تعریف بیشتر برای کودکان زیر 7 سال داشته باشد، مطرح کنید.

* گاهی بچه‌ها با رفتارهایی مثل مسخره کردن دیگران به‌خاطر زشتی، بیماری، چاقی یا لاغری و... رفتارهای غیراخلاقی از خود بروز می‌دهند و توصیه شما هم درباره زشتی این رفتارها به نتیجه‌ای نمی‌رسد. اینجا فرصت خوبی است تا از یک باغ پر از درخت یا از عکسی که در آن درخت‌های مختلفی وجود دارد، کمک بگیرید، آیا اگر همه درخت‌ها قد بلند باشند بچه‌های کوچک می‌توانند از میوه آنها استفاده بکنند؟ و امثال این مثال‌ها. اگر همه درخت‌ها لاغر باشند، کدام درخت می‌تواند توان تاب بستن و بازی بچه‌ها را پیدا کند؟ باغی با انواع درخت‌ها را به کودکان نشان دهید تا بدانند که باغ با انواع درخت‌ها و شکل‌های مختلف، قشنگ‌تر از باغی است که همه در آن یک شکل هستند.

* مرور فصل‌های مختلف سال و سختی تحمل سرما در زمستان توسط درختان، بهانه خوبی است تا هدف داشتن، تحمل سختی‌ها و... را برای بچه‌ها به‌صورت عینی نمایش بدهیم.

* می‌توان از زندگی درخت نوعی از رفتار لازم برای پدر و مادری کردن را هم آموخت تا ما با رفتارمان موجب بی‌میلی بچه‌ها به معنویت و موضوعات اخلاقی نشویم. باغبان‌ها وقتی می‌خواهند درخت بکارند یک فضایی برای رشد ریشه‌ها در نظر می‌گیرند. اگر درخت‌ها را خیلی نزدیک به هم بکاریم، نمی‌توانند رشد کنند. اگر والدین هم توصیه‌های اخلاقی خود را در زمان نزدیک به هم و زیاد به بچه‌ها منتقل کنند در حقیقت جایی برای رشد توصیه قبلی خود باقی نمی‌گذارند. بمباران اخلاقی بچه‌ها، آن هم بدون تدبیر و درایت کافی موجب می‌شود آنها نسبت به مسائل اخلاقی زده و بی‌میل بشوند.

* حتما ضرب‌المثل «درخت هرچه پربارتر، افتاده‌تر» را شنیده‌اید. این ضرب‌المثل مشخصاً برای جلوگیری از غرور و تکبر بیجا ایجاد شده است. اگر می‌توانید یک درخت پرمیوه را به فرزندان نشان دهید و به او بگویید که چطور میوه‌هایش را به زمین نزدیک کرده تا بقیه بتوانند از آن استفاده کنند.

برای آنکه بچه‌ها مسئولیت‌پذیر شوند

کاری که از کودک انتظار دارید را به روشنی و در تعداد خواسته‌های کم برای آنها بیان کنید.

* برای شروع آموزش مسئولیت‌پذیری، از فرصت‌های یاددهی مثل نگهداری از یک درخت یا گیاه، نگهداری از پرند و... استفاده کنید تا علاقه کودک به طبیعت، به یادگیری و احساس مسئولیت‌پذیری بچه‌ها کمک کند.

* برای نهال یا درخت اسم‌گذاری کنید. خوب است آن نهال را در حضور دیگران منتسب به کودک‌تان صدا کنید تا به احساس تعلق کودک و در نتیجه مسئولیت‌پذیری او کمک کنید.

* برای آموزش مسئولیت‌پذیری از نقشی که درخت‌ها در زندگی راحت ما دارند نیز می‌توانید بگویید. مثلاً اگر روزی درخت‌ها یادشان برود که هوای آلوده را تصفیه کنند برای ما چه اتفاقی می‌افتد؟ با استفاده از یک بعد از مرحله‌های ابتدایی آموزش مسئولیت‌پذیری مانند نگهداری از گیاهان، به فکر مسئولیت‌های بزرگ‌تر برای بچه‌ها باشید؛ مسئولیت مراقبت از شما وقتی مریض هستید، مسئولیت مراقبت از سکوت خانه وقتی پدر از سر کار برمی‌گردد و... .

* بازی درختان مسئول هم پیشنهاد خوبی است. این بازی در مهمانی‌های خانوادگی که چند کودک حضور دارند، هم می‌تواند شاد و آموزنده باشد و هم بچه‌ها را از سرگرمی‌های مصنوعی مانند علاقه دائمی به بازی‌های دیجیتال و... نجات دهد. در این بازی چند نفر پرنده می‌شوند و چند نفر درخت مسئول. یک نفر هم نقش شکارچی را بازی می‌کند. جریان بازی اینگونه است که

شکارچی دنبال پرنده‌ها می‌کند و پرنده‌ها برای نجات از دست شکارچی لازم است تا به درخت‌ها پناه ببرند. درخت مسئول باید قبل از آنکه شکارچی به پرنده‌ها برسد، دست‌هایش را باز کند و پرنده را بغل کند.

* درخت‌ها سمبل مفید بودن هستند. برای کمک به مسئولیت‌پذیری بچه‌ها می‌توانید شکل یک درخت را با کاغذ رنگی برای اتاق بچه‌ها درست کنید و کنار ریشه آن هم تبری قرار دهید. از فرزندان بخواهید خودش ناظر مسئولیت‌های خود باشد و هر وقت کارش را درست انجام داد برای خود در قسمت سبز درخت میوه‌ای نقاشی کند و هر وقت سهل‌انگاری کرد روی تبر یک ضربدر بگذارد. روز درختکاری حتی می‌تواند روز جشن نمودار درختی فرزندان باشد و بدون اینکه به او قولی داده باشید، به‌خاطر پر بار شدن میوه‌های درخت او هدیه‌ای به او بدهید.

بچه زرنگش خوبه

گاهی دغدغه پدر و مادرها برای ایجاد صفت‌های خوب اخلاقی مانند همت و همکاری باعث هزینه‌های زیاد می‌شود درحالی‌که نتیجه دلخواه آنها هم به عمل نمی‌رسد، با آگاهی و کمک گرفتن از طبیعت می‌شود صفت‌های خوب اخلاقی را در بچه‌ها ایجاد و تثبیت کرد و در فضایی شاد، به بچه‌ها مهارت‌های زندگی را آموخت. برای تقویت صفت همت و همکاری پیشنهادهایی زیر مفید است:

1- همکاری بچه‌ها و روز درختکاری

همکاری یعنی بچه‌ها بتوانند در انجام یک کار دسته‌جمعی با دیگران شریک شوند و نقشی را به‌عهده بگیرند. لازمه همکاری کردن این است که بچه‌ها بدانند همه برای یک هدف مشترک باید تلاش کنند و برای انجام درست نقش خود باید صبور باشند و به دیگران احترام بگذارند.

برای ایجاد روحیه همت و همکاری، ایجاد فرصت آموزش برای بچه‌ها مهم است. می‌توانید از روزی مانند روز درختکاری استفاده کنید و از قبل برای یک کار مشترک مثل کاشتن درخت با فرزندان قرار بگذارید.

قبل از رسیدن به مرحله اول می‌توانید از فرصت استفاده کنید و به بچه‌ها که از انجام پیشنهاد جدید شما به وجد آمده‌اند بخواهید تا در انجام برخی از کارهای مقدماتی به شما کمک کنند. مثلاً اگر نیاز دارید اول حیاط خانه را جمع و جور کنید و بعد سراغ کاشت نهال یا درخت بروید، از بچه‌ها بخواهید در جمع‌کردن آنجا کمک حال شما باشند.

قدم اول: پیشنهاد تهیه نهال درختی را با بچه‌ها در میان بگذارید تا آنها فکر کنند و بگویند چه کارهایی لازم است و چه وسایلی لازم دارید؛ حتی گروه کاشت خانواده شما باید شامل چه کسانی باشد و هرکس چه نقشی می‌تواند انجام دهد.

قدم دوم: خرید نهال درخت می‌تواند یک گردش کوتاه را هم ایجاد کند و باعث اوقات خوشی از تجربه همکاری شود. این تجربه‌های خوش می‌تواند در ایجاد یک صفت خوب به شما کمک کند. اگر بچه‌ها از موضوعی خاطره خوب پیدا کنند، برای پذیرش آن آماده‌تر می‌شوند.

قدم سوم: به بهانه کاشت درخت باید نحوه کاشتن و نیازهای یک درخت را به کودک آموزش دهید، پس راه‌های تحقیق را با او انجام دهید. راهنمایی پدر بزرگ یا مادر بزرگ، کتاب‌ها یا سایت‌های آموزشی می‌توانند برای شروع کار مفید باشد. اتفاقاً این حرکت آهسته برای کاشت درخت قدرت صبر و تحمل بچه‌ها را افزایش می‌دهد.

قدم چهارم: درخت را با کمک هم و طبق نقشی که هرکدام از شما به‌عهده گرفته‌اید بکارید.

2- مسئولیت‌پذیری در روز درختکاری

مسئولیت یعنی نقشی را به‌عهده گرفتن و برای انجام درست آن همه سعی خود را به کار بردن. افراد مسئولیت‌پذیر، تبعات بی‌مسئولیتی خود را به‌عهده می‌گیرند و سهم خود را در کمک به دیگران و کارها از یاد نمی‌برند. هیچ فرد موفقی نیست مگر آنکه یاد گرفته باشد، مسئولیت‌پذیر باشد و هیچ پدر و مادری نیست مگر اینکه آرزو داشته باشد فرزندش مسئولیت‌پذیر باشد. شکایت از اینکه فرزندم اتاق نامنظمی دارد، خودش تکالیف مدرسه‌اش را انجام نمی‌دهد و... گاهی به‌خاطر بی‌نظمی یا استعداد پایین نیست بلکه بچه‌ها به‌خاطر اینکه یاد نگرفته‌اند مسئولیت‌پذیر باشند به این مشکلات دچار می‌شوند. از طرف دیگر، وقتی بعضی اعضای خانواده کم‌کاری بچه‌ها را دائم جبران کند مثلاً قبل از آمدن مهمان، اتاق او را تمیز کنند، تکلیفش را انجام دهند و... موجب می‌شود که بچه‌ها نتیجه طبیعی کارشان را ندانند یا گاهی مثلاً جمله مادر را که «اتفاق به هم ریخته است و جلوی مهمان‌ها زشت است» را درک نمی‌کنند و به این بی‌مسئولیتی دامن می‌زنند. کمک گرفتن از کاشت گیاهان و بعد سپردن

مسئولیت مراقبت دائمی از آنها به بچه‌ها، یکی از فرصت‌های خوب آموزش مسئولیت‌پذیری است که کم کاری در آن نتیجه عینی و قابل درکی مثل از بین رفتن گیاه یا درخت را در پی دارد.